

JULIUS GRÉGR

* 19. prosince 1831 v Březhradu u Hradce Králové
† 4. října 1896 v Máslovicích v Dole

Český politik a žurnalista Julius Grégr se proslavil jako zakladatel a majitel nejvýznamnějších českých novin 19. století – Národních listů. Měl několik sourozenců, z nichž mu byl nejbližší o něco starší bratr Eduard (1827–1907), původně lékař, ale především politik, publicista a skvělý řečník.

NÁRODNÍ LISTY

Po vydání říjnového diplomu v roce 1860 se v rakouské monarchii obnovil konstituční, parlamentní režim. Jeho podoba závisela hodně na občanské statečnosti a síle veřejného mínění, na jehož vytváření měl rozhodující vliv tisk – „sedmá velmoc“.

Julius Grégr vystudoval práva a dosáhl titulu doktora práv. Z dráhy advokáta ho však odvedla výzva Františka Ladislava Riegra a dalších významných českých politiků, aby zažádal o koncesi na vydávání politického deníku, který měl vyjadřovat názory a požadavky české národní společnosti.

Koncesi získal a nový deník poprvé vyšel pod názvem Národní listy 1. ledna 1861. Program novin, formulovaný Riegrem, představoval zároveň program národní. K velkému počátečnímu úspěchu listu přispěla autorita národních předáků, kteří ho zaštili, i neohroženost Julia Grégra, který hned v prvním čísle zaútočil na školního radu Johanna Maresche, považovaného za největšího germanizátora českého školství.

Národní listy se pak vypracovaly na neúspěšnější český deník 19. století. Ovlivňovaly názory české společnosti v kulturních či hospodářských otázkách a zejména se podstatnou měrou podílely na formování české měšťanské politiky. Jako mluvčí národa často kritizovaly vídeňskou vládu, za což byly postihovány pokutami a cenzurními zásahy. Pro tiskové deliktly se ve vězení ocitl opakovaně i Julius Grégr. To ovšem jen zvyšovalo jeho popularitu a autoritu Národních listů ve veřejnosti.

O vysokou úroveň Národních listů se zasloužili významní žurnalisté a spisovatelé, kteří s nimi spolupracovali – mezi nimi např. Jan Neruda, Vítězslav Hálek, Josef Barák, Gustav Eim, později Karel Čapek či Viktor Dyk. Nezpochybnitelný podíl na jejich úspěchu mělo i uvážlivé, ale zároveň energické vedení listu Juliem Grégrem.

Julius Grégr na litografii Josefa Farského. Po odsouzení J. Grégra v roce 1862 za pobuřování a zločin rušení veřejného pokoje byla po celých Čechách vyvěšována tato litografie s heslem odsouzeného: Raději žít v okeny než vlnost otroka! Literární archiv PNP

Realizovaný návrh náhrobu Julia Grégra na Olšanských hřbitvech v Praze z 7. února 1898 od architekta Rudolfa Kříženeckého. Náhrobek sochařsky doplnil Bohuslav Schmincl. Archiv Správy pražských hřbitvů

MLADOČECH

Původní dobrý vztah Národních listů k Palackému, Riegrovi a dalším vedoucím českým politikům se poměrně brzo zkalil. Redakce Národních listů se odkláněla od oficiální české politiky zpochybnutím účelnosti jejího spolenectví se šlechtou či katolickou církví a odmítala příliš autoritativní postoje jejich představitelů. Stoupenci této kritické liberálnější linie se začali nazývat mladočeši.

Hlavní rozdíl v praktické politické činnosti se postupně vytvořil ve vztahu k českému zemskému sněmu a vídeňskému parlamentu (říšské radě). Zatímco Palacký, Rieger a další „staročeši“ doufali, že bojkotem těchto institucí donutí Vídeň splnit české národní požadavky, byli mladočeši přesvědčeni, že je mohou prosadit jen energickou parlamentní prací. K definitivnímu rozchodu obou politických směrů došlo až v roce 1874, kdy se od Národní strany odělila nová česká strana pod oficiálním názvem Národní strana svobodomyšlná, běžně nazývaná stranou mladočeskou. Obě politické strany se pak občas i zuřivě potíraly, dokázaly však i konstruktivně spolupracovat. Na přelomu 80. a 90. let definitivně zvítězili mladočeši a převzali odpovědnost za českou národní politiku jako politická strana, reprezentující hospodářsky sílící české měšťanstvo.

Julius Grégr patřil společně se svým bratrem Eduardem k hlavním představitelům a ideologům mladočechů. Oba zasedali jako poslanci na českém zemském sněmu i ve vídeňském parlamentu.

MÁSLOVICE

Julius Grégr koupil roku 1893 v Máslovicích mlýn, nazývaný Na Dole, a vedle něj si postavil své letní sídlo. V něm také 4. října 1896 zemřel. Ačkoli do Máslovic přišel až na samém sklonku svého života, o obec se výrazně zasloužil. Založil místní veřejnou knihovnu a přispěl k postavení školy v nedalekých Vodochodech. Na stránkách nad mlýnem vysadil vinici a nad vilou smíšený les.

Prof. PhDr. Jiří Pokorný, CSc.

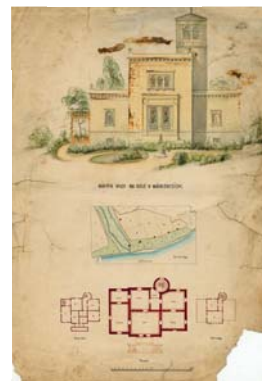
Julius Grégr na portrétu od Julia Maria Sobotky (olej na plátně), 1897. Přelohou k obrazu byla fotografická podoba asi z roku 1891. Národní muzeum

První číslo Národních listů z 1. ledna 1861 vyšlo v nákladu 7000 výtisků. Národní muzeum

Oznámení o dočasném zastavení Národních listů z cenzurních důvodů z roku 1865. Literární archiv PNP

Návrh vily Julia Grégra v Máslovicích. Povolení ke stavbě vily bylo vydáno 18. března 1895 a dostavěna byla 30. prosince 1895. Zde nemocný J. Grégr dožil v péči své druhé manželky Růženy. Vítu v roce 1923 od dědiců Grégrových zakoupil stát, ta se následně stala sídlem Výzkumného ústavu včelařského. Archiv Národního muzea